

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3785-3787/2552

นางอรรณณ ธนารักษ์ ในฐานะส่วนตัวและในฐานะ ผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิงญานี กัมมารังกูรผู้ร้อง
นายธนา กัมมารังกูร กับพวกผู้คัดค้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1457, ป.พ.พ. มาตรา 1547, ป.พ.พ. มาตรา 1620, ป.พ.พ. มาตรา 1627,
ป.พ.พ. มาตรา 1629, ป.พ.พ. มาตรา 1698, ป.พ.พ. มาตรา 1699, ป.พ.พ. มาตรา 1713

ย่อ / หลักกฎหมาย

ผู้ตายได้ทำพินัยกรรมไว้ ยกทรัพย์ทั้งหมดให้แก่นาง ต. ผู้เป็นมารดาเพียงผู้เดียว แต่นาง ต. มารดา
ผู้รับพินัยกรรมได้ถึงแก่ความตายก่อนผู้ตาย ข้อกำหนดพินัยกรรมซึ่งยกทรัพย์มรดกทั้งหมดให้แก่
นาง ต. มารดา ย่อมตกไปตามมาตรา 1698 (1) ทรัพย์สินในส่วนที่เป็นมรดกจึงตกทอดแก่
ทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1699 ประกอบมาตรา 1620 วรรคหนึ่ง แม้พินัยกรรมดังกล่าวมีข้อ
กำหนดให้ตั้งผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้จัดการมรดก แต่ความปรากฏในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกาว่า
ผู้คัดค้านที่ 2 ถึงแก่ความตายและการจัดการมรดกเป็นสิทธิเฉพาะตัว จึงไม่อาจตั้งผู้คัดค้านที่ 2
เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้องได้ เมื่อผู้ร้องกับผู้ตายอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส
ตามมาตรา 1457 ผู้ร้องจึงไม่เป็นทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 วรรคสอง แต่ข้อเท็จจริงฟังได้
ว่าบุคคลทั้งสองอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาตั้งแต่ปี 2523 จนกระทั่งผู้ตายถึงแก่ความตาย ตลอดเวลา
ทำมาหาได้ร่วมกัน ดังนั้นทรัพย์สินที่ร่วมกันทำมาหาได้ ผู้ร้องจึงมีส่วนได้เสียในฐานะเจ้าของรวม
เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตายทรัพย์สินที่บุคคลทั้งสองร่วมกันทำมาหาได้ย่อมต้องแบ่งเป็นของผู้ร้อง
ส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งเป็นทรัพย์มรดกของผู้ตาย ส่วนเด็กหญิง ญ. แม้จะมีใช้บุตร
โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตายก็ตาม แต่ปรากฏตามสำเนาสูติบัตรว่าผู้ตายแจ้งว่าผู้ตายเป็นบิดา
ของเด็กหญิง ญ. ทั้งได้นำเด็กหญิง ญ. มาเลี้ยงดูอุปการะ ส่งเสียให้เล่าเรียนและให้ใช้ชื่อสกุลของ
ผู้ตาย พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงได้ว่าผู้ตายได้รับรองเด็กหญิง ญ. เป็นบุตร ดังนั้นเด็กหญิง ญ. จึง
เป็นบุตรนอกกฎหมายซึ่งผู้ตายรับรองแล้ว ถือว่าเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่
ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 1627 และเป็นทายาทโดยธรรมของผู้ตายตามมาตรา 1629 (1)
ฉะนั้นผู้ร้องในฐานะส่วนตัวและในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิง ญ. จึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียใน
ทรัพย์มรดกของผู้ตาย ผู้ร้องย่อมมีสิทธิร้องขอให้ตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกได้ตามมาตรา 1713
สำหรับผู้คัดค้านที่ 1 เป็นบุตรที่ผู้ตายได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร ผู้คัดค้านที่ 1 จึงเป็นบุตร
โดยชอบด้วยกฎหมายและเป็นผู้สืบสันดานตามมาตรา 1629 (1) ประกอบมาตรา 1547 มีสิทธิใน
ทรัพย์มรดกของผู้ตาย

คำพิพากษา

คดีทั้งสามสำนวนนี้ ศาลชั้นต้นพิจารณาและพิพากษาร่วมกัน โดยให้เรียกนางอรรณณ ว่า ผู้ร้อง
เรียกนายธนา ว่า ผู้คัดค้านที่ 1 และเรียกนายเอกชัย ว่า ผู้คัดค้านที่ 2 ผู้ร้องยื่นคำร้องและแก้ไข
คำร้องกับยื่นคำคัดค้านและแก้ไขคำคัดค้าน ขอให้ศาลมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของ
ผู้ตายและยกคำร้องของผู้คัดค้านที่ 1 ที่ 2 หรือให้ผู้ร้องกับผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกร่วมของ
ผู้ตาย ศาลประกาศนัดไต่สวนแล้ว ผู้คัดค้านที่ 1 ยื่นคำร้องและคำคัดค้าน ขอให้ศาลมีคำสั่งแต่งตั้ง
ผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย และยกคำร้องของผู้ร้องและผู้คัดค้านที่ 2 ผู้คัดค้านที่ 2

ยื่นคำร้องและคัดค้านกับขอแก้ไขคำคัดค้าน ขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ยกคำร้องของผู้ร้องและผู้คัดค้านที่ 2 ระหว่างพิจารณาผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 ยื่นคำแถลงร่วมกัน ว่าขอถอนคำคัดค้านซึ่งกันและกันและขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายร่วมกัน ศาลชั้นต้นไต่สวนแล้ว มีคำสั่งให้นางอรรณพ ผู้ร้องและนายธนา ผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายร่วมกัน โดยให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ยกคำร้องของผู้ร้องในส่วนขอจัดการมรดกในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิงณานิ และยกคำร้องของผู้คัดค้านที่ 2 ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามสำนวนให้เป็นพับ ผู้ร้องและผู้คัดค้านทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ตั้งนางอรรณพ ผู้ร้อง และนายเอกชัย ผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายร่วมกันโดยมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายและให้ยกคำร้องของผู้คัดค้านที่ 1 นอกจากนี้ที่แก้คงให้เป็นไปตามคำสั่งของศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ทั้งสามสำนวนให้เป็นพับ ผู้ร้องและผู้คัดค้านทั้งสองฎีกา ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลฎีกานายเอกชัย ผู้คัดค้านที่ 2 ถึงแก่ความตายนางวชิราภรณ์ และนายธวัชชัย ในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้คัดค้านที่ 2 ยื่นคำร้องขอเข้าเป็นคู่ความแทนที่ ศาลฎีกามีคำสั่งว่า คดีร้องขอจัดการมรดกเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้คัดค้านที่ 2 จึงไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเข้าเป็นคู่ความแทนที่ผู้คัดค้านที่ 2 ให้ยกคำร้อง ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่านายบุญญ์ ผู้ตาย ถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2538 เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2526 ผู้ตายได้ทำพินัยกรรมไว้ ยกทรัพย์มรดกทั้งหมดให้แก่นางเต่า มารดาของผู้ตาย โดยตั้งให้นายเอกชัย ผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้จัดการมรดก แต่ปรากฏว่านางเต่าถึงแก่ความตายก่อนผู้ตาย ข้อกำหนดในพินัยกรรมจึงตกไป ผู้ตายไม่มีภรรยาหรือบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ได้จดทะเบียนรับรองนายธนา ผู้คัดค้านที่ 1 เป็นบุตร และได้แจ้งในทะเบียนสูติบัตรว่าเด็กหญิงณานิ เป็นบุตรของผู้ตายกับผู้ร้อง ปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาผู้ร้องและฎีกาของผู้คัดค้านที่ 1 มีว่า ฝ่ายใดสมควรเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย เห็นว่า ถึงแม้ผู้ร้องกับผู้ตายจะไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันแต่ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าบุคคลทั้งสองอยู่ร่วมฉันสามีภรรยากันมาตั้งแต่ปี 2523 จนกระทั่งผู้ตายถึงแก่ความตาย ตลอดเวลาได้ทำมาหากินร่วมกัน ดังนั้นทรัพย์สินที่ร่วมกันทำมาหาได้ผู้ร้องจึงมีส่วนได้เสียในฐานะเจ้าของรวมอยู่ด้วย เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตาย ทรัพย์สินที่บุคคลทั้งสองร่วมกันทำมาหาได้ย่อมต้องแบ่งเป็นของผู้ร้องส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งเป็นทรัพย์มรดกของผู้ตาย ส่วนเด็กหญิงณานิแม้จะมีใช้บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตายก็ตามแต่ปรากฏตามสำเนาสูติบัตรว่าผู้ตายแจ้งว่าผู้ตายเป็นบิดาของเด็กหญิงณานิ ทั้งได้นำเด็กหญิงณานิมาเลี้ยงดูอุปการะ ส่งเสียให้เล่าเรียนและให้ใช้ชื่อสกุลของผู้ตาย พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงว่าผู้ตายได้รับรองว่าเด็กหญิงณานิเป็นบุตร ดังนั้นเด็กหญิงณานิจึงเป็นบุตรนอกกฎหมายซึ่งผู้ตายรับรองถือว่าเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 1627 และเป็นทายาทโดยธรรมของผู้ตายตามมาตรา 1629 (1) ฉะนั้นผู้ร้องในฐานะส่วนตัวและในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิงณานิจึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิในทรัพย์มรดกของผู้ตาย ที่ศาลอุทธรณ์ยกคำร้องของผู้ร้องในส่วนขอจัดการมรดกในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิงณานิมานั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ผู้ร้องย่อมมีสิทธิร้องขอให้ตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกได้ตามมาตรา 1713 สำหรับผู้คัดค้านที่ 1 เป็นบุตรที่ผู้ตายได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร ดังนั้น ผู้คัดค้านที่ 1 จึงเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายและเป็นผู้สืบสันดานตามมาตรา 1629 (1) มีสิทธิในทรัพย์มรดกของผู้ตาย ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมานั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ที่ให้ตั้งนายเอกชัย ผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับผู้ร้องและให้

จำหน่ายคดีสำหรับผู้คัดค้านที่ 2 ออกจากสารบบความของศาลฎีกา นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตาม
คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

สมิตร สุภาดุลย์ · ศิริชัย จิระบุญศรี · สมศักดิ์ อเนกพุฒิ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/3785-3787/2552>